

יום רביעי 18 במרץ 2026

מבלי לפגוע בזכויות

לכבוד,

מר בני מין נתניהו

ראש ממשלת ישראל, שר הפנים בפועל וחבר הכנסת

בדוא"ל sar@moin.gov.il

א.ג.נ.,

הנדון: קביעת הוראה בדין המזכה באורכה בשל מבצע שאגת הארי – ביחס למועדים הנקובים בחוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל"ו-1976 (להלן – "חוק הערר") ובכלל זה על השגה על שומת הארנונה.

א. רקע

1. שמי עו"ד יואב ביין, ואני אחד השותפים המייסדים של משרד עורכי הדין פרופסור ביין ושות'. משרדנו מייצג ומייעץ בכל ענפי המשפט המנהלי, ובכלל זאת בסוגיות הנוגעות לרשויות המקומיות, לרבות דיני ארנונה. כמו כן למשרד מומחיות ייחודית בתביעות וסוגיות שונות הנוגעות למצבי מלחמה.

2. מלחמת חרבות ברזל, אשר פרצה בעקבות הטבח הנורא אשר אירע ב-07.10.2023, הביאה לחקיקתם של מספר הסדרים מתחומים שונים, במטרה לסייע למגזר הציבורי ולמגזר הפרטי לעמוד בתקופות ובמועדים שנקבעו בדין.

עם פרוץ מבצע שאגת הארי, ניתנה הודעה בדבר תיקון תקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), תשנ"א-1991 (להלן: "ההודעה"). לפי תיקון זה מועד שנקבע לעשיית פעולה מול בתי המשפט או הוצאה לפועל, מוערך לתקופת המלחמה. בשלב זה האורכה שמתווספת היא מסי' הימים שמתחילת המלחמה 28.2.26 ועד לתאריך 19.03.2026. ובמילים אחרות, מועדים אלה לא נספרים במנין, ככל שנקבעה תקופה קצובה לביצוע פעולה.

מסיבה שאינה ברורה, ועל אף שההודעה הוחלה על כלל בתי המשפט ובתי הדין בישראל, לא נחקק בדין כל חיקוק דומה הנוגע לסדרי הדין בדבר הגשת השגה על חיוב בתשלום ארנונה מכוח חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל"ו-1976 (להלן: "חוק הערר"). הליך משפטי לכל דבר וענין.

כלומר לפי הדין הקיים, מי שלא יגיש השגה על שומת הארנונה שקיבל, תוך 90 יום ממועד קבלת השומה (קרי עד 31 למרץ ברוב המקרים), יאחר את המועד למרות שהמלחמה שבשה באופן קשה את האפשרות לטפל כנדרש גם בהכנת השגות. יתרה מכך, אין מקום להבדיל בין ארכות לעשית פעולות הנוגעות להליכים בבתי משפט לבין אלה הנדרשות להגשת השגות בעניני ארנונה. נהפוך הוא, השגות מחייבות בדרך כלל מדידות, ביקור במקום, תוות דעת של מומחה. ולכן שורת ההגיון מחייבת עוד יותר הקפאת ספירת המועדים ביחס למועד להגשת השגה.

3. במכתב זה אסקור את ההסדרים המשפטיים המיוחדים אשר נגעו לחיובים בארנונה החל מה- 7 באוקטובר ועד היום. לאחר מכן, אציג את הטיעון המשפטי בדבר הפגיעה בזכות הטיעון וזכות הגישה לערכאות של החייבים בארנונה.

3. ההסדר החקיקתי

4. בתאריך 23.11.23 נחקק חוק הארכת תקופות ודחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל)(סדרי מנהל, תקופות כהונה ותאגידים), התשפ"ד-2023 (להלן: "החוק"), אשר נחקק על מנת לסייע לציבור לעמוד בתקופות ובמועדים שונים שנקבעו בדין.

5. סעיף 1 לחוק מגדיר 3 תקופות לצורך תחולתו:

א. "התקופה הקובעת הראשונה" - התקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום ט' בכסלו התשפ"ד (22 בנובמבר 2023).

ב. "התקופה הקובעת השנייה" - התקופה שמיום י' בכסלו התשפ"ד (23 בנובמבר 2023) עד יום כ"ו בטבת התשפ"ד (7 בינואר 2024).

ג. "תקופת הדחייה" - תקופת אורכה בת חודשיים אשר ניתנה לצורך הסיוע לציבור לעמוד במועדים הנקובים במסגרת ההליכים המנויים בחוק.

6. פרק ב' לחוק עוסק בהחלטות מנהליות ופניות אחרות לרשות ציבורית. על פי סעיף 2 לחוק, במידה ונקבעה בחיקוק המנוי בתוספת השנייה לחוק תקופה מוגבלת ו/או מועד נקוב למתן החלטה מנהלית והיום האחרון שלה חל בתקופה הראשונה או השנייה, תינתן אורכה למתן החלטה למשך תקופת הדחייה, היינו חודשיים ימים.

7. בסעיף (11) לתוספת השנייה נקבע כי תקופת הדחייה תחול על הליך לפי סעיף 4(א) לחוק הערר אשר קובע כי "מנהל הארנונה ישיב למשיג תוך ששים יום מיום קבלת השגה." היינו, מנהל הארנונה קיבל חודשיים נוספים לצורך מתן מענה להשגות אשר הוגשו ע"י החייבים.

8. פרק ה' לחוק עוסק בסדרי דין מתוקנים בבתי הדין המנהליים. סעיף 16(א), נקבע כי אם נקבעה בחיקוק תקופה להגשת ערר לבית דין מנהלי המנוי בתוספת הרביעית לחוק (ובכלל זאת וועדת הערר), והיום האחרון של התקופה חל בתקופה הקובעת הראשונה או השנייה, תוארך התקופה להגשת ערר בתקופת הדחייה מהיום האחרון המקורי. כלומר אורכה נתנה גם ביחס להגשת

9.

10. עררים לועדת הערר. יוער, כי סעיף 6(א) לחוק הערר קובע כי "הרואה עצמו מקופח בתשובת מנהל הארנונה על השגתו רשאי, תוך שלושים יום מיום שנמסרה לו התשובה, לערור עליה לפני ועדת ערר." כלומר, בהליך הערר, ניתנו לחייב חודשיים נוספים, נוסף על שלושים הימים אשר הוקצו לו בחוק.

11. ואולם, פרק ה' אינו כולל שינוי בסדרי הדין הנוגעים לתקופה שבין מועד החיוב/שומת הארנונה השנתית, למועד הגשת ההשגה למנהל הארנונה. שכן מנהל הארנונה אינו נמנה על הגופים הנמנים בתוספת הרביעית. ועל סעי' 3 לחוק הערר, לא חלה תקופת האורכה.

12. יוער, כי בתאריך 08.01.24 הוארכה התקופה הקובעת בשלושה חודשים נוספים במסגרת צו הארכת תקופות ודחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (סדרי מנהל, תקופות כהונה ותאגידים) (הארכת התקופה הקובעת השנייה), התשפ"ד-2024 (להלן: "הצו"). ואולם, הצו הוחל על החלטות מנהליות של רשות מקומית בלבד. לא על הזכות להגשת השגה על ידי האזרח/העסק.

13. כאמור, בתאריך 28.02.26, הוציאה ממשלת ישראל הודעה בדבר החלת תקנה 4 לתקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), תשנ"א-1991 (להלן: "התקנות"), אשר קובעת כי התקופה המנויה בהודעה לא תבוא במניין הימים לצורך עשיית סדרי דין. ההודעה המקורית קבעה כי התקופה תסתיים ב-03.03.2026, אך הוארכה מסי פעמים נוספות. ההודעות הכלילו את כלל בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל, כמו גם בתי דין מיוחדים כגון בתי הדין לעבודה, בתי דין רבניים, בתי הדין הדרוזיים ובתי הדין המוסלמיים.

אורכות ניתנו בתחומים נוספים. בתחום המס למשל, נתנה אורכה ע"י מנהל רשות המיסים, מר שי אהרונוביץ'. כך למשל הוחלט על מתן דחייה בת 11 ימים במועדי הגשת הדיווח והתשלום התקופתי במע"מ, ניכויים ומקדמות מס הכנסה, ל-26.03.26. כמו כן, נדחה מועד הגשת הצהרה שנתית לשנת 2025 על ידי עוסק פטור - עד ליום 30.4.2026 ;

בהודעות לעיל, ובהקלות אחרות, לא נכללו סדרי הדין המצויים בחוק הערר לצורך הגשת השגות בדבר חיוב בארנונה.

ג. הטיעון המשפטי

14. הזכות להליך הוגן מהווה נדבך חשוב ומרכזי במשפט המנהלי בישראל, והיא נגזרת מהזכות החוקתית לכבוד האדם ולחירותו, ומחייבת את הרשויות המנהליות לנהוג בהגינות, בשקיפות ובאובייקטיביות (בג"ץ 8647/22 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד הרווחה והביטחון החברתי).

15. זכותו של אדם לטעון טענותיו בפני טריבונל מנהלי מהווה נדבך חשוב בזכותו להליך הוגן. יצוין כי הפסיקה הישראלית הכירה במנהל הארנונה כגוף מנהלי לכל דבר. מעמ"נ (מנהלי נצרת) 1014/05 פינטו אלי נ' מנהל הארנונה - עיריית נצרת עילית פסק בית המשפט כדלהלן:

"מנהל הארנונה הוא אינסטנציה מנהלית. השגה המוגשת למנהל הארנונה בהתאם לסעיף 3 לחוק הערר, מטרתה ליישב את המחלוקות בדרך יעילה, מבלי להיזקק להליך משפטי."

16. וכך ראו את הנפסק בבג"ץ 764/88 דשנים וחומרים כימיים בע"מ נ' עיריית קרית אתא:

"מנהל הארנונה משמש בתפקיד מנהלי, להבדיל מתפקיד שיפוטי, וכל שנעשה לפניו הוא ניסיון לשכנעו בטעויות שנעשו במשרדו בקשר לשומה. הוא רשאי להעריך מחדש את הנסיבות ולשנות את השומה, אם מוצא הוא לנכון לעשות כן..."

17. נדגיש, כי ההיגיון בכל ההקלות, הדחיות והגמישות מצד הרשויות/המחוקק הוא ברור. הפעילות העסקית בשאגת הארי צומצמה, וביחס לעסקים רבים כמעט הופסקה. בתקופת חירום שבה אנשים ספונים בביתם, קרוב למרחבים המוגנים, היכולת לקיים הליכים כלכליים, בירוקרטיים ופרוצדורליים היא מוגבלת, ולפיכך נדרשת התאמה לנסיבות. ההקלות השונות מספקות לציבור תקופת הסתגלות למצב הקיים ויכולת להיערך ברמה הכלכלית והמשפטית. במציאות שנוצרה, חובה להקל על האוכלוסייה בעורף בעת מלחמה.

18. עם זאת, בעוד בעלי דין בסיטואציות אחרות נהנו ועדיין נהנים מהקלות בסדרי הדין, לא כך הדבר לגבי החייבים בארנונה (שהם למעשה יכולים להיות כלל הציבור. אתה ואני), אשר נאלצים לעסוק בפרוצדורות המשפטיות הנוגעות להגשת השגה בזמן המלחמה. במידה ואותם חייבים שוכרים עורכי דין לצורך הטיפול בהליך, הם סובלים גם מעלויות כלכליות נוספות. מדובר באפליה חמורה בין חייבים בארנונה לבין אחרים הרוצים למצות את זכויותיהם במישורים אחרים. ודאי שאין להפלות בדרך זו בכלל ובתקופת מלחמה, כאשר המשימה צריכה להיות בטחון אישי השרדות וחוסן - בפרט.

ד. סיכום

19. החל מפרוץ המלחמה, ב-7 באוקטובר, הוכר הצורך להאריך מועדים הנקובים בסדרי הדין השונים, לצורך סיוע הן לרשויות הציבוריות והן לציבור הרחב להתמודד עם מצב החירום אשר הוכרז במדינה. ואולם, החוק שנחקק אינו כולל את הליך הגשת ההשגה למנהל הארנונה-ברשימת ההליכים אשר בהם ניתנה אורכה להגשתם. אי הכללה זו השאירה את החייבים

בארנונה לבד אל מול הרשות המקומית, כאשר רבים מהם נאבקים על מנת לשרוד מבחינה כלכלית.

20. הסדרים חדשים אשר נקבעו ע"י רשויות המדינה כללו את עצירת מניין הימים שבסדרי הדין בכלל בתי המשפט בישראל, בבתי דין מיוחדים, ואף ברשות המיסים. עם זאת, גם הסדרים אלו אינם כוללים הקלה כלשהי בסדרי הדין הנהוגים בחוק הערר, הנוגעים להגשת השגה מצד החייבים.

21. מדובר בפגיעה שיטתית ומתמשכת בזכותם של החייבים להליך הוגן, שכן הגשת השגה בזמן מלחמה עלולה להיות כרוכה במחירים כלכליים, נפשיים ובירוקרטיים. כמו כן, מדובר באפלייתם של החייבים בארנונה לעומת בעלי דין אחרים.

22. אשר על כן יש לקבוע רטרואקטיבית החל מיום 28.2.26, אורכה להגשת הליכים לפי חוק הערר לרבות לצורך הגשת השגה לפי סעי' 3 לחוק.

בכבוד רב ובברכה לימים שקטום,

יואב ביין, עו"ד

פרופ' ביין ושות'

עותק: מר ישראל אוזן, מנכ"ל משרד הפנים.

נשיא התאחדות התעשיינים – מר אברהם (נובו) נובוגרוצקי

מנכ"ל התאחדות התעשיינים – מר רובי גינל

יו"ר איגוד לשכות המסחר – מר שחר תורג'מן